

Naučiše ga kartati preferans i doskora postane u toj igri neuporedivo vješt. Oduševljavala ga je ta mogućnost nesagledivog broja kombinacija i lagano gonetanje koda narednih bacanja, koda koji je iza svake bačene kante bivao sve očigledniji. Isto tako bje ushićen mogućnošću da se britkom i neumitnom logikom izvuče iz gotovo svakog kantaškog šknipca.

Potom je naučio bridž, igru koja je bila mnogo kompleksnija i koja je preda nj podastrla jedno šire i čvršće polje logičke mužnosti. O tome kako je igrao bridž ne moram vam ni govoriti, dovoljno je samo kazati da bi najvjerojatnije postao svjetskim prvakom, samo da je kojim slučajem imao više, mnogo više para. Poznato je, naime, da su bridž-prvenstva u stvari sastajališta trulih bogataških i snobovskih slojeva.

Konačno pređe na šah. Napredovao je izuzetno brzo, no nije volio igrati, radije je sam postavljao gotovo nerazmrsive kombinacije prepune šahovskih zamki, a onda ih najkraćim logičkim putem rješavao. Igrati s nevještim protivnikom (a nevješti su za njega bili gotovo svi) bilo mu je neobično mučno. Gotovo da ga je hvatala nesvjestica kao i prigušen bijes, kada bi se šahovsko polje, uslijed neznanja protivnika, pretvorilo u kaos nerazgovijetno antikuliranih poteza. Sjećam se, sreo sam ga jedne večeri pred kioskom u centru grada. Držao je u rukama novi broj »Šahovskog glasnika« i glasno se smijao nekolikim neobičnim i neproračunatim potezima šahovske ljepotice Polugajevski — Karpov. Za njega je šahovska partija morala biti oličjenje matematičke preciznosti i logičke očiglednosti.

No šah ga je brzo zamorio, jer mu se činilo da je i na tom polju došao do kraja, a on je morao ići stalno naprijed i naprijed... Bivao je sve bljeđi, tanji, umorniji, nekako prozirniji. Baš kao da je, mučen svojim interesima, kopnio i rastapao se u svijetu koji je za njega bio preočigledan, lišen suštinske tajanstvenosti koja zapravo i nije ništa drugo nego jedna skrovita logika.

I eno ga sada na tavanu svoje kuće u predgrađu, sjedi pred prozorom i danima gleda u jednog pauka koji pleće, raspreda i ponovo pleće svoju mrežu, mrežu koja se sastoji od tisuća niti i od tisuća čudno raspoređenih spajališta. Nitko ne razumije što on to gleda u tom finom tkanju koje oličava neku čudesnu, onostranu geometriju.

A on ih samo moli da ga ostave na miru, jer za koji dan će proniknuti u smisao niti, u demonijačnu strategiju otrovnog pauka, u srž mreže, mreže koja oličava sveobuhvatnu, apsolutnu logiku Prirode.

GROBARI

»Zakasnit ćete!« vikao je Matačić gurajući nam lopate u ruke. Bile su to stare, gotovo neupotrebljive, blatne lopate. »Pozurite i dobro kopajte večeras, držat ću vam stisnute palce!«

Bilo je izuzetno toplo ljetnje večere, sparina nam je udarila u glavu, a znoj nam oblijepio leđa. Sada je još trebalo krenuti na groblje i iskopati raku.

»Ne plašiš li se sad naveče groblja? Nezgodno vrijeme za kopanje rake. Ali ipak dvojica smo.«

Zlatan se luđački smijao i tražio motiku. Lopate nam nisu bile dovoljne. Reče:

»Nekako ćemo iskopati tu raku, samo da nas oni radoznalci ne ometaju!«

Baš kada je Zlatan pronašao motiku, u skladište uleti Matačić, kojeg je kopanje rake izgleda strašno brinulo. Vikao je na nas da smo neodgovorne ljenčine i da ćemo na groblje stići nakon pogrebne povorke što je nezamislivo i nedopustivo. Raka mora biti iskopana prije nego li se sprovod pojavi.

»A koga to večeras zakapaju?« upita Zlatan kao da ga se to tiče. Izgleda da je te večeri bio malo pijan. Matačić otpovrne:

»Idite k vragu!«

A zakapali su te večeri neku tinejdžerku, gotovo klinku koja je tragično izgubila život utopivši se.

Krenemo ka groblju noseći obvezatni alat na leđima. I prem je već bilo kasno uveče, svjetlost je toliko blještala da smo morali žmirkati očima. Naravno, od sprovoda još ni traga, Matačić je bio veliki paničar. Što ako i na nas grobare netko mora čekati? Nismo niti mi baš zadnji ljudi!

Počnemo kopati grob. Više smo se šalili i zafirkavali nego što smo ozbiljno radili. Talkva je bila naša vrst posla. Kada dođe sprovod oni će se već nekako snaći s tim tobožnjim ženskim lešom.

Za sve vrijeme osjećali smo Matačićev pogled na svojim leđima, on nas je podozrivo promatrao. Niti jednu raku nismo iskopali a da on nije pazio iza naših leđa, tih i nevidljiv. A onda Zlatan okrene glavu i pogleda nekamo udesno. Pogledam kriomice i ja. Tamo na kraju groblja, sjedio je u rupi do vrata čovjek s naočalama na nosu i s hupom papira ispred sebe. Dakle, vidjela mu se samo glava. Davao nam je nekakav znak. I tada začuh kako mi se Zlatan obraća rječima:

»Reci mi pripada li kršćanski pogreb ženi, koja sama od svoje volje potraži vječno blaženstvo?«

Ja mu i ne misleći odgovorim ikao uvijek:

»Vjere mi, pripada; zato joj brzo iskopaj grob. Mrtvozorniku je pretražio pa je pronašao, da se ima kršćanski pokopati!«

Čitava je dvorana umukla i slušala naš glasni razgovor. Tako je to bilo uvijek u petom činu kada smo se pojavljivali mi — grobari!

Ilijana domić

jednom bezveznjaku (i ne samo njemu)

Izbij iz glave sve u vezi mene,
jer se ništa na me zavezati neće.
Izbij iz glave sve boze o vezi,
jer mi se malenkost nadoveza jezi.

Zaboravi dakle sve u vezi veze
postojeća jesam tek kad sam bez veze.
Svaka mogućnost da se nadovežeš
znači jednu petlju (dakle da me vežeš),

a nema tog kraka da se na me veže,
jer ma kako dobru donosio vezu
moje bitisanje ne podnaša vezu
svaka mogućnost nestaje u rezu!

U svoje se konce bezveznosti svezah
i kad veze rezah ni od čeg ne prezah.
Učini li ti se da se nadovezah
izbij iz glave, ja se samo zezah.

Nema tog veza da mi smiso veze,
(pa ma kako niti pozlaćene bile)
mene bezvezivu, na me nevezivu.
Imam jednu tezu, duboku, jezivu:

od veze do veze pa do bezveznosti,
napokon si spleten u nekom kavezu.
Nema opstojanja ni u kom navezu,
tek mogući jesmo u pravom savezu.

* * *

Uistinu nije zgodno
ni uputno
niti shodno

reći da si samo treći
(ne zarezuju me nimalo tvoje uporne oči
dok ispred nas niz cestu tiano memla kroči)

nisi uopće glavni
u ovom kasnom pejzažu
na ovom palucavom putu
gdje se svijetla prenemažu
pa zaostaju u skutu

u meni zastirto zvijezde štiti
obgnli me tvojom rukom tama
na mojoj između grana razapetoj puti
noć tvojim dahom slutnju jutra slama

ne
uistinu nije zgodno
ni uputno
niti shodno
(pogotovo ne u pjesmi)

reći da si tek treći
(grubo rečeno: dekoracija pejzažu)
ova noć nema u meni broja
ne daj da te bljesci slažu
uistinu — nisam tvoja